Samen in Actie voor een inclusieve speelcultuur

Onderzoek naar de ervaringen met inclusief spelen van kinderen met en zonder beperking

Samen spelen tussen kinderen met en zonder beperking is nog geen vanzelfsprekendheid. Stichting het Gehandicapte Kind deed daarom samen met Hogeschool Utrecht onderzoek naar hoe kinderen inclusief spelen ervaren en wat er nodig is om dit te versterken. Maar liefst 43% van de kinderen zonder beperking in ons onderzoek kwam *nooit* een kind met een beperking tegen. Maar als kinderen met en zonder een handicap elkaar *wél* ontmoeten en samen spelen, ontstaat een groter bewustzijn, wat zich weerspiegelt in een breder en meer gevarieerd begrip van wat een handicap is, meer openheid voor spel en het voorstellen van meer oplossingen voor hoe je samen kunt spelen. Als kinderen elkaar leren kennen ontstaat er ruimte om met elkaar te leren spelen.

Onderzoeksopzet

- **Kwalitatief onderzoek: 6 scholen (3 regulier onderwijs en 3 speciaal onderwijs)**
- **Kwantitatief onderzoek: 188 leerlingen uit groep 5/6 (van het regulier onderwijs)**
- **Metingen vóór en na het verstrekken van lesmateriaal over inclusief samenspelen, gastlessen met een ervaringsdeskundige en het daadwerkelijk samen spelen tussen regulier en speciaal onderwijs**

Belangrijkste conclusies

1 Samen spelen is niet vanzelfsprekend

- Inclusief spelen is (nog) geen vanzelfsprekend onderdeel van het regulier en speciaal onderwijs.
- Vooraf kwam 43% van de kinderen zonder beperking nooit een kind met een beperking tegen. Na de interventie daalde dit aantal naar 23%.

2 Inclusief spelen leidt tot overwegend positieve ervaringen

- 75% van de kinderen had een positieve ervaring met samen spelen.
- 10% vond het nog uitdagend, vaak door onbekendheid of moeite met omgaan met verschillen.

3 Meer bewustzijn en beter begrip van beperkingen

- Vooraf associeerden kinderen (ook met een beperking) een handicap vooral als zichtbaar (en zichzelf ook niet als kind met een beperking)
- Kinderen kregen een breder beeld van wat een beperking kan zijn. Ze konden na afloop ook beter benoemen wat zowel de uitdagingen als de mogelijkheden zijn.

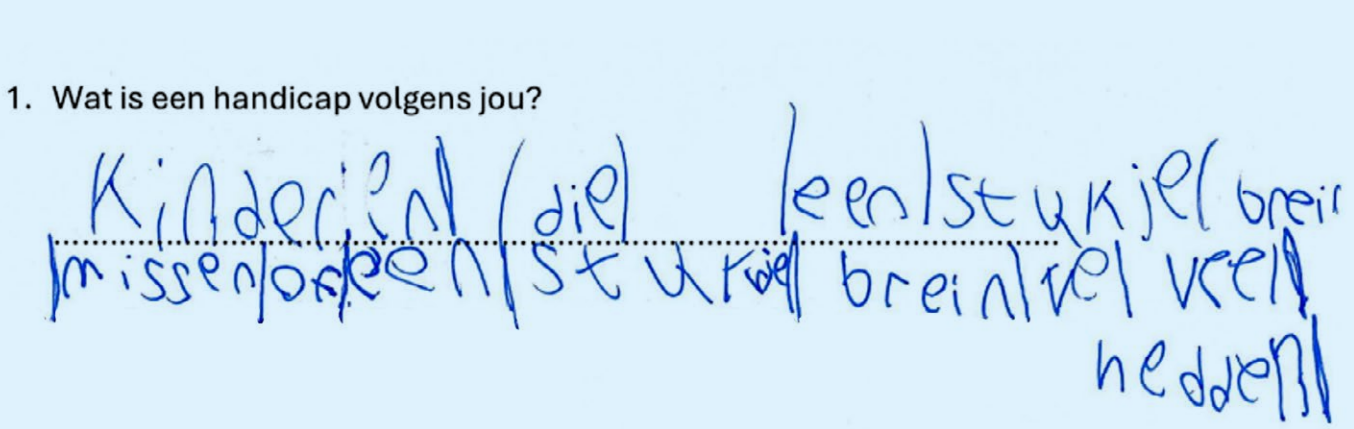
4 Meer contact zorgt voor meer samen spelen

- Het aandeel kinderen dat wel eens met een kind met een beperking speelt, steeg van 29% naar 41%.
- Het aandeel dat nooit met een kind met een beperking speelt, daalde sterk van 60% naar 34%.

5 Meer open houding en creatiever spel

- Kinderen stonden na de interventie meer open voor samen spelen. Ze bedachten ook meer en gevarieerdere spelvormen (zoals balsporten, tekenen en knutselen), in plaats van vooral verstoppertje.

Mooie antwoorden uit de enquête van het scholenproject

1. Wat is een handicap volgens jou?

een kind die iets van last heeft

9. Jullie zijn met de klas naar een samenspeeldag geweest. Daar hebben jullie in groepjes allerlei spelletjes gedaan en geknutseld met kinderen van een andere school.

Vond je het leuk om te spelen met kinderen van de andere school?

- ○ Ja, erg leuk
- ● Ja, een beetje leuk
- ○ Nee, niet zo leuk
- ○ Nee, helemaal niet leuk
- ○ Weet ik niet
- ○ Ik heb niet met kinderen van de andere school gespeeld

Waarom vond je dat wel of niet leuk?

We kunnen andere dingen

6 Elkaar leren kennen is cruciaal

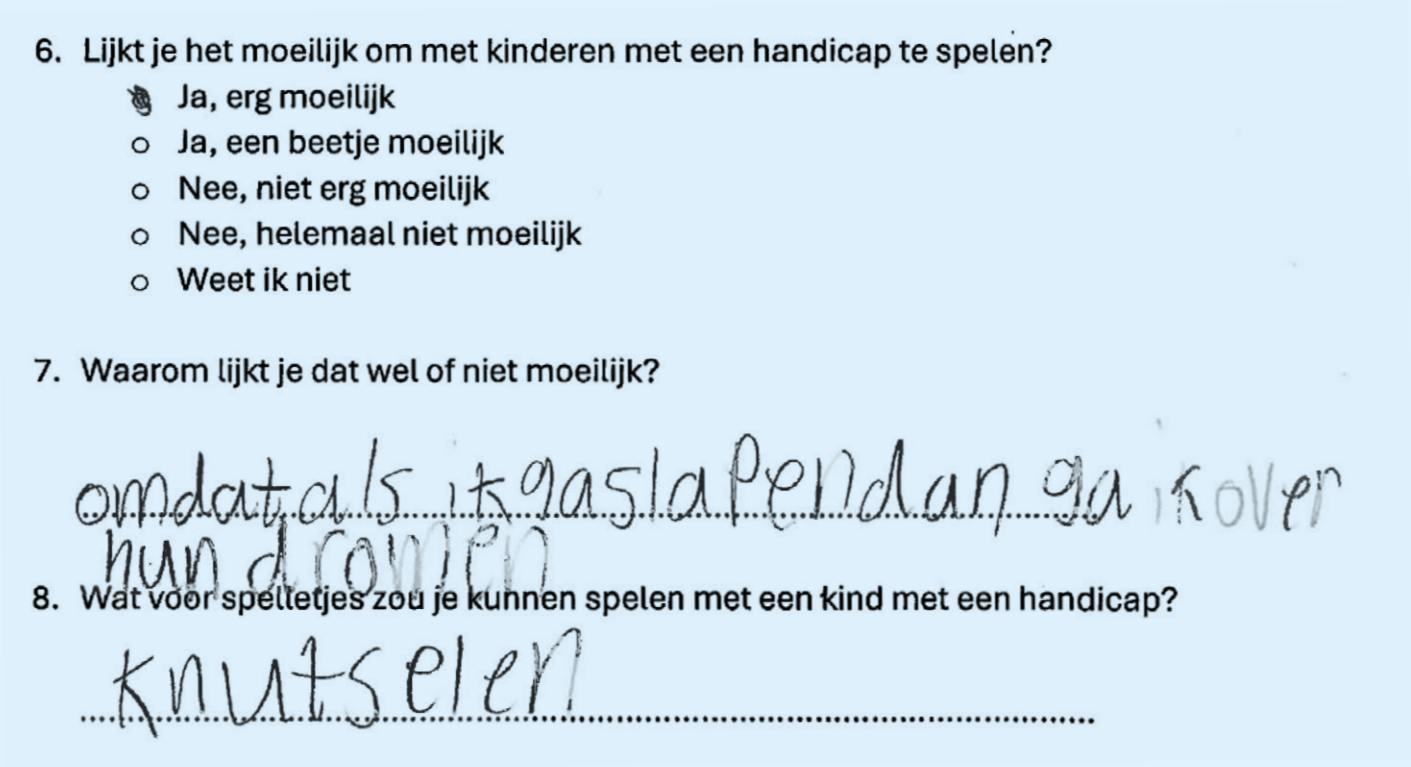
- In beide typen onderwijs bleek dat kinderen elkaar eerst moeten leren kennen voordat ze samen gaan spelen. Het leren kennen van andere kinderen en het maken van vrienden is de belangrijkste reden dat het leuk is om samen te spelen.

7 Uitdagingen nemen af, maar verdwijnen niet vanzelf

- Het aantal kinderen dat spelen met een kind met een beperking nog moeilijk vond, daalde van bijna 40% naar 30%.
- De bereidheid om spel aan te passen verschilt per kind en vraagt oefening en begeleiding.

8 Beperkte impact buiten school

- Kinderen bedachten in de schoolomgeving vaker oplossingen om samen te spelen.
- Tegelijk gaven zij aan buiten school weinig contact te hebben met kinderen met een beperking.
- Het is daardoor onzeker of effecten zonder vervolg beklijven.

6. Lijkt je het moeilijk om met kinderen met een handicap te spelen?
   - ● Ja, erg moeilijk
   - ○ Ja, een beetje moeilijk
   - ○ Nee, niet erg moeilijk
   - ○ Nee, helemaal niet moeilijk
   - ○ Weet ik niet

7. Waarom lijkt je dat wel of niet moeilijk?

omdat als ik gaslapen dan ga ik over hun dromen

8. Wat voor spelletjes zou je kunnen spelen met een kind met een handicap?

knutselen

Perspectief van leerkrachten

- Leerkrachten zijn cruciaal in het bespreekbaar maken van inclusie, het begeleiden en actief faciliteren van gezamenlijk spel.
- Leerkrachten ervaren het programma als waardevol, ondanks de intensiteit.
- Schoolbrede ondersteuning en inbedding is nodig voor succes.
- Zij benadrukken:
  - *begin jong,*
  - *zorg vaker voor contactmomenten,*
  - *bied begeleiding op maat.*

Conclusie

Inclusief spelen vraagt meer dan een eenmalig programma. Het werkt het best wanneer kinderen structureel, op jonge leeftijd en met goede begeleiding met elkaar in contact komen, met betrokkenheid van school én ouders. Het programma vergroot het bewustzijn, maar voor blijvende verandering moet inclusief spelen een vast onderdeel worden van school én de samenleving daar omheen.